

PŘEDSEDNICTVÍ ČESKÉ REPUBLIKY V DEKÁDĚ ROMSKÉ INKLUZE 2005-2015: NÁVRH PRIORITNÍCH OBLASTÍ PŘEDSEDNICTVÍ A JEHO ORGANIZAČNÍHO ZABEZPEČENÍ

Předsednictví České republiky v Dekádě romské inkluze 2005-2015 bylo zahájeno 1. července 2010 a potrvá do 30. června 2011. Česká republika navázala na předsednictví po Slovenské republice na 18. Mezinárodním řídicím výboru Dekády v Bratislavě. Po České republice převezme předsednictví v této mezinárodní iniciativě Makedonie.

Vláda České republiky rozhodla o přistoupení k Dekádě romské inkluze 2005-2015 svým usnesením ze dne 26. ledna 2005 č. 136 o přistoupení k mezinárodní iniciativě Dekáda romské inkluze 2005-2015. Deklaraci Dekády podepsal dne 2. února 2005 místopředseda vlády a ministr spravedlnosti JUDr. Pavel Němec na slavnostním zahájení Dekády romské inkluze 2005-2015 (dále jen Dekády) v Sofii, Bulharsku. Zde se účastnické státy zavázaly k vytvoření a uplatňování politik a programů přispívajících ke zmenšení chudoby a sociálního vyloučení Romů.

Zakládající mezinárodní partnerské organizace projektu Dekáda jsou Světová banka, Open Society Institute (OSI), Rozvojový program OSN (UNDP), Rada Evropy, Rada Evropské rozvojové banky, Kontaktní místo pro otázky Romů a Sinty Úřadu pro demokratické instituce a pro lidská práva Organizace pro bezpečnost a spolupráci v Evropě (ODHIR - OBSE), Evropská romská informační kancelář (ERIO), Evropské fórum Romů a kočovníků a Evropské středisko pro práva Romů (ERRC). V roce 2008 se novými partnery Dekády staly Program OSN pro lidská sídla (UN-HABITAT), Úřad Vysokého komisaře OSN pro uprchlíky (UNHCR) a Dětský fond Organizace spojených národů (UNICEF).

V současnosti Dekáda spojuje dvanáct evropských zemí¹ politickým závazkem řešit situaci romských komunit (jejich chudobu, vyloučení, diskriminaci) na národním, ale také v regionálním měřítku. Dekáda spojuje zúčastněné vlády, mezinárodní instituce a romskou občanskou společnost v procesu:

- (i) zahájení aktivit na posílení sociálního začlenění Romů jako priority regionální a evropské politické agendy;
- (ii) výměny zkušeností a vzájemného poučení;
- (iii) zapojení Romů a Romek do rozhodování, která se jich týkají;
- (iv) využití mezinárodních zkušeností a odborných znalostí s cílem urychlit řešení náročných otázek romské integrace a
- (v) zvyšování povědomí veřejnosti o situaci Romů prostřednictvím aktivní celospolečenské diskuze.

---

¹ Albánie, Bosna a Hercegovina, Bulharsko, Chorvatsko, Černá Hora, Česká republika, Maďarsko, Makedonie, Rumunsko, Slovensko, Srbsko, Španělsko

Cíle Dekády v jednotlivých zemích jsou plněny prostřednictvím národních Akčních plánů, v nichž každá země definovala úkoly v oblasti vzdělání, zaměstnanosti, zdravotní péče, bydlení a průřezová témata. Výsledky jsou průběžně monitorovány a na základě získaných informací každý stát vyhodnocuje pokrok při plnění těchto cílů.

V České republice Zprávu o naplňování Dekády každoročně předkládá vládě člen/členka (dále jen „člen“) vlády ČR a předseda/předsedkyně (dále jen „předseda“) Rady vlády ČR pro záležitosti romské menšiny² (dále jen „Rada“). Za přípravu a naplňování Dekády v České republice je zodpovědný/á národní koordinátor/koordinátorka (dále jen „koordinátor“). Koordinátor je jmenovaný předsedou vlády, popřípadě se jedná o pověřeného člena vlády. Koordinací Dekády je pověřena kancelář Rady. Rada zřídila v roce 2004 poradní orgán Výbor pro Dekádu romské inkluze 2005-2015 (dále jen Výbor“).

Výbor je tvořen zástupci z resortů Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy, Ministerstva práce a sociálních věcí, Ministerstva pro místní rozvoj, Ministerstva zdravotnictví dále Agentury pro sociální začleňování v romských lokalitách a také představiteli nevládního neziskového sektoru, kteří jsou zastoupeni Otevřenou společností Praha, Dženo o.s., IQ Roma Servis a členy Rady vlády pro záležitosti romské menšiny. Od roku 2009 se tento Výbor zaměřil především na vytvoření priorit Českého předsednictví v Dekádě, které jsou prezentovány v tomto materiálu.

Mezinárodní řídicí výbor představuje nejvyšší rozhodovací a koordinační těleso iniciativy na mezinárodní úrovni. Schvaluje mezinárodní priority a plánuje společné aktivity Dekády financované ze společného rozpočtu všech států. Výbor se setkává zpravidla dvakrát ročně a pořádá jej předsednický stát Dekády. Jeho úkolem je především koordinace aktivit Dekády na mezinárodní úrovni a monitoring naplňování akčních plánů zemí zapojených do Dekády.

Struktura řízení Dekády na mezinárodní úrovni, kompetence Mezinárodního řídicího výboru (International Steering Committee – ISC), předsedajícího státu a Sekretariátu Dekády jsou upraveny v dokumentu „Terms of Reference“ („Pravidla Dekády“). Každý ze zúčastněných států Dekády předsedá po dobu jednoho roku Mezinárodnímu řídicímu výboru, koordinuje mezinárodní aktivity Dekády a aktivně komunikuje se Sekretariátem Dekády. Sekretariát Dekády zajišťuje kontinuitu mezi jednotlivými předsednictvími a napomáhá při přípravě odborných seminářů a konferencí

---

² Nový název Rady vlády pro záležitosti romské menšiny vychází z usnesení vlády ČR ze dne 29. března 2010 č. 254, které mění Statut Rady společně s jejím názvem.

Prioritní oblasti předsednictví

Priority prezentované Českou republikou v příloze usnesení pojmají všech dvanáct zemích Dekády. Věříme, že námi navržené priority posunou situaci v romských komunitách o krok dopředu a ve spolupráci s dalšími Evropskými iniciativami nastolíme nový diskurz, který znovu zdůrazní, že Romové patří do Evropy a jsou plnohodnotně přijímáni evropskými společnostmi.

Romové tvoří nezanedbatelnou menšinu v rámci zemí Dekády, jejich kulturní, ekonomické a občanské vyloučení je příliš vysoké pro kandidátské a členské země Evropské unie. Priority českého předsednictví v Dekádě prošly širší diskuzí mezi resorty a neziskovými organizacemi, diskuze o prioritách se účastnili také představitelé ze Sekretariátu Dekády, Světové banky, Open Society Institute a Romského vzdělávacího fondu.

V návaznosti na minulá předsednictví se Česká republika zaměří na následující priority:

1. **Inkluzivní vzdělávání** – vytváření inkluzivní politiky opřené o empirická data a možnosti sběru a využití etnicky neagregovaných dat;
2. **Životní situace a práva dětí;**
3. **Romské ženy** – nahlížejí na politiku integrace ve všech jejich oblastech;
4. **Implementace integračních politik na lokální úrovni** se zaměřením na samosprávy;
5. **Média a obraz Romů.**

1. Inkluzivní vzdělávání – vytváření inkluzivní politiky opřené o empirická data a možnosti sběru a využití etnicky neagregovaných dat

Cíl: Zhodnotit využití etnicky neagregovaných dat pro zlepšení situace ve školství (například analýza výsledků romských studentů) a společenská diskuze o roli škol vzdělávající dle RVP ZV LMP³: snaha o spolupráci se školami vzdělávající dle RVP ZV LMP a přenesení zodpovědnosti na školy hlavního vzdělávacího proudu.

Prostředek: Konference, odborné semináře.

Gestor: Úřad vlády ve spolupráci s Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy a partnery Dekády.

Zdůvodnění:

V návaznosti na předešlá předsednictví (Srbská republika – boj s diskriminací ve vzdělání; Slovenská republika – integrovaný školní systém a multikulturní vzdělávání), se Česká republika ve své první prioritě zaměřuje na inkluzivní vzdělávání, zejména pak na vyhodnocování způsobů sběru neagregovaných etnických dat k identifikaci akademických výsledků romských dětí ve školách. Důraz je kladen na využití informací o podílu romských a neromských žáků v lokalitách při vytváření strategií pro zvyšování zařazení romských dětí a žáků do hlavního vzdělávacího proudu. Důraz je také kladen na roli místních samospráv v procesu zvyšování šancí na vzdělání romských dětí.

Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy České republiky realizovalo v roce 2009 sběr etnicky a genderově neagregovaných dat, za účelem obdržení konkrétního počtu romských studentů na základních školách. V říjnu 2009 byla dokončena hloubková analýza diagnostických nástrojů užívaných školskými poradenskými zařízeními vůči žákům ze

³ Základní škola vzdělávající dle RVP ZV LM: základní škola vzdělávající dle rámcových vzdělávacích programů pro děti s lehkým mentálním postižením

sociokulturně znevýhodňujícího prostředí. Výsledky analýzy dokládají, že využívané diagnostické nástroje nejsou z principu nekorektní a diskriminační. Podstata problému spočívá spíše v praktickém využití při posuzování schopností romských dětí ze strany odborníků z pedagogicko-psychologických poraden a speciálně pedagogických center. Důležitým mezníkem v tomto procesu je využití získaných dat pro účely nastavování nového strategického materiálu NAPIV.

Z tohoto důvodu se prioritou vzdělání v rámci Českého předsednictví v Dekádě romské inkluze zaměřuje na získané poznatky v oblasti sběru dat a sdílení dobrých praxí v oblastech:

- Indikátory a sběr etnicky neagregovaných dat;
- Prezentace Národního akčního plánu inkluzivního vzdělávání (NAPIV) konceptu inkluzivního vzdělávání;
- Společenská diskuze o roli praktických škol: snaha o spolupráci s pomocnými a praktickými školami a přenesení zodpovědnosti na školy hlavního vzdělávacího proudu.

2. Životní situace a práva dětí

Cíl: Vystihnout potřeby romských dětí, vytvořit celoevropský apel vedoucí ke zlepšení situace romských dětí v Evropě.

Prostředek: Konference, uskutečněná pod hlavičkou Dekády.

Gestor: Úřad vlády ve spolupráci s partnery Dekády.

Zdůvodnění:

Životní situace a práva dětí by měla být zachycena ve všech prioritních oblastech. Dekáda romské inkluze 2005-2015 je mezinárodní iniciativou, která spojuje 12 evropských států. Druhá priorita zdůrazňuje potřebu zaměřit se na životní situaci, ve kterých se nacházejí romské děti v Evropě. Priorita bude prezentována v souvislosti s potřebou bezpečného prostředí, ve kterém je dětem poskytnuta potřebná péče k osobnostnímu rozvoji a vzdělání. Romské děti čelí odlišným problémům napříč participujícími státy v Dekádě romské inkluze. Naším úkolem je otevřít téma 1) možností zvyšování šancí na vzdělání romských dětí a 2) možností jejich osobnostního růstu v daném prostředí.

3. Romské ženy – nahlízející na politiku integrace ve všech jejich oblastech

Cíl: Emancipace romských žen v procesu integrace a zohlednění jejich pohledů a požadavků.

Prostředek: Konference, seminář pro romské ženy, expertní setkání.

Výsledek: Manuál zachycující pohled romských žen na integraci.

Gestor: Úřad vlády ve spolupráci s Ministerstvem práce a sociálních věcí a partnery Dekády.

Zdůvodnění:

Pohled romských žen na politiku integrace je třetí stěžejní prioritou předsednictví v Dekádě romské inkluze 2005-2015. Tato priorita je soustředěna na discurs ve spojitosti s emancipací romských žen a s ženou jako důležitým článkem při vytváření integračních konceptů. První směr se zaměřuje zejména na pozici a roli romské ženy, tj. na vliv romských žen zapojených do integračních programů v rámci romských komunit, zejména s ohledem na práci s dětmi dětí a jejich postoj ke vzdělání. Druhý směr této priority je emancipace romských žen. Tato

emancipace nabízí aktivní vzdělávání, participaci na trhu práce a budování své vlastní kariéry a nezávislosti. Řada romských dívek směřuje svoji budoucnost k mateřství, přičemž si neuvědomuje, že pro stabilizaci socioekonomické situace rodiny je klíčové dosáhnout určitého vzdělání a úspěšně se uplatnit na trhu práce.

Úkolem pro České předsednictví v této oblasti je vytvořit manuál, který bude vycházet ze zkušenosti romských žen a bude napomáhat při vytváření integračních politik a opatření, které jsou zacílené na romskou menšinu. Za tímto účelem bude vytvořen odborný mezinárodní panel romských žen, který bude součástí programu jednotlivých konferencí a seminářů, tak aby byl zachycen dopad jednotlivých opatření z pohledu romských žen.

4. Implementace integračních politik na lokální úrovni

Cíl: Motivovat krajské a obecní samosprávy k implementaci integračních politik a nalézt vhodné podoby spolupráce mezi státní správou a samosprávou a zajištění zpětné vazby.

Prostředek: Konference zaměřená na přenos dobrých praxí na lokální úroveň a seminář zaměřený na bydlení.

Gestor: Úřad vlády ve spolupráci s Ministerstvem práce a sociálních věcí, Ministerstvem pro místní rozvoj a partnery Dekády.

Zdůvodnění:

Závazek členských států Dekády naplňovat přijaté Národní akční plány, poukazuje na to, že tyto země přijaly téma romského začleňování jako jednu ze svých prioritních oblastí a přikládají této prioritě během desetiletí Dekády patřičnou pozornost. Na úrovni Evropské unie se téma začleňování Romů dostalo do agendy již několika předsednických států a výhledově to vypadá, že jak to současné, tak i nastávající trio předsedajících států v Radě EU se bude dále tímto tématem podrobně zabývat.

Objevuje se tak silná vůle na centrální úrovni (na úrovni národních politik) hledat správné odpovědi na soužití mezi Romy a majoritní společností, zabývat se sociálním vyloučením, postavením Romů ve společnosti, zavádět senzitivní opatření v oblastech bydlení, zaměstnanosti, vzdělanosti a zdraví. Studie, která byla uskutečněna v rámci Dekády romské inkluze (viz. zpráva SONCE⁴) poukazuje na obecný posun v oblasti vytváření centrálních/národních konceptů a strategií integrace. Ta samá studie, ale na druhou stranu poukázala na úskalí v oblasti přenosu národních politik, strategií a integračních opatření na lokální úroveň.

Z tohoto důvodu je další prioritou Českého předsednictví v Dekádě zvýšení motivace místních samospráv při implementaci centrálních koncepcí a strategií, případně vytváření místních koncepcí plnohodnotné integrace a zajištění zpětné vazby. Diskuze se bude věnovat také novelizaci právních předpisů, které integraci na lokální úrovni ovlivňují (v případě ČR se jedná zejména o novelu zákona o obcích a zákona o právech příslušníků národnostních menšin).

Při rozvíjení této priority bude úzce spolupracováno s Otevřenou společností, o.p.s. a Agenturou pro sociální začleňování v romských lokalitách. Pozornost se zaměří především na oblasti bydlení (návrh koncepce sociálního – podporovaného – bydlení), vzdělávání a terénní sociální práce.

---

⁴ http://www.romadecade.org/report_examines_institutional_setup_for_roma_policy_in_six_decade_countries

5. Média a obraz Romů

Cíl: Hledat formy pozitivního prezentování romské menšiny v médiích a tím podpořit zlepšení soužití Romů v majoritní společnosti.

Prostředek: Doprovodný seminář v rámci mezinárodního řídicího výboru.

Gestor: Úřad vlády ve spolupráci s partnery Dekády.

Zdůvodnění:

Senzacečnost médií a senzitivita témat, která jsou prezentována médií ve spojitosti s Romy, často vytváří obecně negativní obrazu Romů v médiích, který je prezentován široké společnosti. Pro úspěšnou implementaci integračních opatření na lokální úrovni je potřeba podpořit pozitivní vnímání těchto opatření majoritní společnosti.

Z tohoto důvodu je cílem Českého předsednictví poukázat na způsoby prezentace Romů v médiích a poukázat na úskalí, kterým Romové v médiích čelí.

Význam předsednictví ČR v Dekádě

Dekáda romské inkluze je vysoce prestižním mezinárodním uskupením s nepochybně ušlechtilými cíly mezi, které patří mimo jiné zlepšení ekonomické situace Romů v Evropě, boj s anti-ciganismem a zapojení Romů do politických, občanských a ekonomických aktivit.. Aktivity realizované v rámci této mezinárodní iniciativy jsou konány v úzké spolupráci s občanskou společností a tak samy o sobě naplňují hlavní požadavek, čímž je zapojení Romů do rozhodovacího procesu, který pojednává o inkluzivních opatřeních a politikách týkajících se Romů samotných.

Česká republika se zapojila do Dekády v roce 2005, cíle zvolené v národním Akčním plánu naplňuje a toto naplňování sleduje v každoroční zprávě o naplňování cílů Dekády romské inkluze. Téma romského začleňování není České republice cizí. Jedním z priorit Českého předsednictví v Radě EU byla právě priorita romského začleňování. V této oblasti jsme prosadili stěžejní dokument s názvem „Společné základní zásady romského začleňování“, který byl poté přiložen také do závěrů Rady EPSCO. Jedná se o klíčový dokument pro proces romského začleňování, který je využíván jak Evropskou komisí, tak i členskými státy k navrhování inkluzivních opatření a slouží jako jakési vodítka, či doporučení, kterými by se mohli členské státy inspirovat při vytváření inkluzivní politiky.

Předsednictví v Dekádě romské inkluze 2005-2015 České republice nabízí další příležitost jak navázat na výsledky, kterých Česká republika dosáhla během předsednictví v Radě EU a zefektivnit reálný dopad integračních politik na romskou menšinu nejen v České republice, ale také v Evropě.

Personální zabezpečení

Předsednictví v Dekádě romské inkluze 2005-2015 zajistí „koordináční tým“, který bude vytvořen v rámci kanceláře Rady vlády pro záležitosti romské menšiny a bude přímo určen pro zajištění předsednictví. Koordináční tým bude prostředníkem komunikace mezi Sekretariátem Dekády a státy participujícími v této mezinárodní iniciativě. Činnost týmu bude spočívat v reprezentování Dekády romské inkluze; organizování dvou setkání mezinárodních řídicích výborů Dekády a přípravou tematických konferencí a workshopů.

V čele koordinačního týmu stojí národní koordinátor pro Dekádu romské inkluze, který bude během daného roku reprezentovat Dekádu romské inkluze. Koordinací tým bude úzce spolupracovat se sekretariátem Dekády, který dlouhodobě zajišťuje kontinuitu a konzistentnost vývoje Dekády romské inkluze ve vztahu k rotujícím předsednictvím.

Koordinací tým bude tvořen ze dvou pracovníků Úřadu vlády. Pokud jde o zajištění zmíněných pracovních pozic, budou získány ad-hoc vnitřními přesuny, přičemž ale nedojde k navýšení systemizovaných míst Úřadu vlády. Financování a chod bude zajištěno s využitím stávajících prostor a z prostředků Úřadu vlády.

Tab. č.1: Plánovaný harmonogram předsednictví České republiky v Dekádě romské inkluze 2005 – 2015

Měsíc	Datum	Aktivita	Cíl/Učel:	Cílová skupina	Priorita
Červen	23. – 25. června	18. Mezinárodní řídicí výbor: Slovensko	Předání předsednictví České republiky na mezinárodním řídicím výboru na Slovensku	Členské země Dekády	
	28. června	Tisková konference: Kulturní akce k zahájení Českého předsednictví v Dekádě	Oficiální zahájení v ČR	Česká občanská a odborná společnost, česká a mezinárodní instituce	
Červenec					
Srpen					
Září	30. září / 1. října	19. Mezinárodní řídicí výbor: Rozšíření reportů Světové banky: „Náklady na sociální vyloučení“	Vyjasnění pozice Dekády na mezinárodním plénu a DecadeWatch EU Romská platforma Zveřejnění studie Světové banky: náklady sociálního vyloučení	Politici představitelé Dekády	Media Vzdělání Zaměstnanost
Říjen	5. října	Mezinárodní konference: Zhodnocení postupů veřejné správy a Prezentace dobrých praxí ČR ve sběru etnických dat ve vzdělávání	Sdílení dobrých praxí	Technický workshop pro pracovníky v oblasti vzdělávání a sběru etických dat.	Vzdělání Romské děti
Listopad	11. – 12. listopadu	Mezinárodní konference: Nesegregované vzdělání ve střední a východní Evropě, dobré praxe a cesta dopředu	Diskuze na téma nesegregované vzdělávání, primární vzdělávání, sekundární vzdělávání, závazek místních samospráv. Navázat na výstup z Bělehradu Zhodnotit vstupní testy do škol Možné způsoby integrace dětí	Zástupci z ministerstev školství, zástupci místní samosprávy, rady pro vzdělávání; 4 – 6 zemí by měly vytvořit týmy, které by řádně reprezentovaly tuto problematiku	Vzdělání Romské děti
Listopad	listopad	Národní seminář: Emancipace romských žen a jejich vliv a role v politice začleňování	Emancipace romských žen	Romské ženy z ČR	Romské ženy/matky
Prosinec	Prosinec	Národní kulturní akce: Gypsy Spirit	Oceňování dobrých národních praxí	NNO, místní samosprávy	Média

Leden					
Únor	únor	Mezinárodní konference: přístup Romů k bydlení: Regionální plánování a samosprávy	Zaměření na regionální plánování a samosprávy Infrastruktura a plánování na lokální úrovni Prostředí přívětivé pro děti Politika přívětivá pro romské rodiny Vzdělávání dětí na lokální úrovni, ranný rozvoj dětí	Evropská komise, regionální rozvoj, IPA fondy, DG enlargement	Místní samosprávy Bydlení Romské děti
Březen					
Duben	duben	Mezinárodní konference : emancipace romský ženy a jejich pohled na integraci	Nový přístup: tzv. inventura přístupů se zaměřením na ženy v Dekádě. Jak by ženy řešily situaci ve vzdělání, zaměstnanosti, bydlení, zdraví, ... atd. Navázat na workshop v ČR 100 žen Příprava pro mezinárodní řídicí výbor - závěry	Romské ženy a akademičky – současné vzdělance a vysokoškolské studenty.	Romské ženy Místní samosprávy
Květen					
Červen	červen	20. Mezinárodní řídicí výbor: Co ženy chtějí – seznam workshopů a nápadů	Oficiální uzavření Předsednictví České republiky v Dekádě romské inkluze 2005-2015 a předání předsednictví Makedonii	Politická reprezentace	Romské ženy